

УДК 332.67

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

кандидат економічних наук, доцент, Кобеля З. І.,
кандидат економічних наук, асистент, Кутаренко Н. Я.,
Малиш Л. Б.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
Україна, м. Чернівці

Реалізація інвестиційного потенціалу переробної промисловості–процес, який суттєво впливає на розвиток економіки України та забезпечує їй довгостроковий розвиток, а потенційному інвестору–прибуток. Саме тому його важливо всебічно оцінити.

У статті розглянуто сутність інвестиційного потенціалу переробної промисловості України. Враховуючи те, що переробна промисловість є важливою у структурі нашої економіки, тому аналіз її інвестиційного потенціалу є актуальним. У процесі дослідження були обґрунтовані основні фактори, що формують інвестиційний потенціал переробної даної галузі та виділено види економічної діяльності у її структурі. З'ясовано частку прямих іноземних інвестицій у переробну промисловість порівняно з іншими видами діяльності та економіки в цілому. Проаналізовано динаміку зміни обсягів надходження іноземних інвестицій за роками та сформовано перелік найбільших країн-інвесторів переробної промисловості. Визначено питому вагу інвестицій кожної країни-інвестора. Складено рейтинг видів економічної діяльності, які отримують найбільше інвестицій. З'ясовано частку інвестицій окремої країни у розрізі видів економічної діяльності, що входять до структури переробної промисловості. За результатами дослідження охарактеризовано інвестиційний потенціал переробної промисловості України та зроблено висновки про необхідність його підтримки на високому рівні. Задля цього нами запропоновано ряд пропозицій: швидше та ефективніше впровадження реформ; закріплення на законодавчому рівні сталих умови для ведення інвестиційної діяльності; забезпечення належного механізму виведення прибутків закордон; вдосконалення кредитної політики; боротьба з корупцією; вирішення військового конфлікту на Сході України; регламентація земельних відносин; створення електронного інформаційного простору для інвесторів; розробка і впровадження сучасної інноваційної науково-технічної моделі виробництва; ведення політики, направленої на стійке зниження інфляції та інфляційних очікувань тощо.

Ключові слова: інвестиційний потенціал, переробна промисловість, інвестор, країна-інвестор, інвестиції.

кандидат экономических наук, доцент, Кобеля З. И., кандидат экономических наук, ассистент, Кутаренко Н.Я., Малыш Л.Б., Инвестиционный потенциал перерабатывающей промышленности Украины / Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича, Украина, Черновцы

Реализация инвестиционного потенциала перерабатывающей промышленности-процесс, который существенно влияет на развитие экономики Украины и обеспечивает ей долгосрочное развитие, а потенциальному инвестору-прибыль. Именно поэтому его важно всесторонне оценить.

В статье рассмотрена сущность инвестиционного потенциала перерабатывающей промышленности Украины. Учитывая то, что перерабатывающая промышленность является важной в структуре нашей экономики, поэтому анализ ее инвестиционного потенциала является актуальным. В процессе исследования были обоснованы основные факторы, формирующие инвестиционный потенциал перерабатывающей данной области и выделены виды экономической деятельности в ее структуре.

Выяснено долю прямых иностранных инвестиций в перерабатывающую промышленность по сравнению с другими видами деятельности и экономики в целом. Проанализирована динамика изменения объемов поступления иностранных инвестиций по годам и сформирован перечень крупнейших стран-инвесторов перерабатывающей промышленности. Определен удельный вес инвестиций каждой страны-инвестора. Составлен рейтинг видов экономической деятельности, получают больше инвестиций. Выяснено долю инвестиций отдельной страны в разрезе видов экономической деятельности, входящих в структуру перерабатывающей промышленности. По результатам исследования охарактеризован инвестиционный потенциал перерабатывающей промышленности Украины и сделаны выводы о необходимости его поддержки на высоком уровне. Ради этого нами предложен ряд предложений : быстрее и более эффективное внедрение реформ; закрепление на законодательном уровне постоянных условия для ведения инвестиционной деятельности; обеспечение надлежащего механизма выведения прибылей за граница; совершенствование кредитной политики; борьба из коррупцию; разрешение военного конфликта на Востоке Украины; регламентация земельных отношений; создание электронного информационного пространства для инвесторов; разработка и внедрение современной инновационной научно-технической модели

производства; ведение политики, направленной на стойкое снижение инфляции и инфляционных ожиданий и тому подобное.

Ключевые слова: инвестиционный потенциал, перерабатывающая промышленность, инвестор, страна-инвестор, инвестиции.

Z. Kobelia, Ph.D. in Economic Sciences, Associate Professor, N. Kutarenko, Ph.D, in Economic Sciences, Assistant, L. Malysh, Investment potential of processing industry of Ukraine / Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Ukraine, Chernivtsi

Realization of the investment potential of the processing industry is a process that significantly influences the development of the Ukrainian economy and provides it with long term development, and for potential investor provides the profit. That is why it is important to comprehensively evaluate it.

The essence of investment potential of the processing industry of Ukraine is considered in the article. Taking into account this, the processing industry is important in the structure of our economy, the analysis of its investment potential is relevant. In the course of the research, the main factors forming the investment potential of the processing industry and the types of economic activity in its structure were substantiated. The share of direct foreign investments in the processing industry is compared with other types of activity and the economy as a whole. The dynamics of changes in the volume of foreign investments received over the years has been analyzed and the list of the largest countries investors of the processing industry has been formed. The specific weight of investments of each investor country is determined. The rating of types of economic activity, which receive the most investments, is formed. The share of investments of a particular country in terms of types of economic activity that are part of the structure of the processing industry is determined. According to the results of the research, the investment potential of the Ukrainian processing industry has been characterized and conclusions are made for necessity of its supporting at a high level. To this end, we have proposed a number of proposals: faster and more effective reform implementation; securing at the legislative level a stable condition for conducting investment activity; providing a proper mechanism for the withdrawal of profits abroad; improvement of credit policy; fight against corruption; solution of the military conflict in the East of Ukraine; regulation of land relations; creating an electronic information space for investors; development and introduction of modern innovative scientific and technical model of production; pursuing a policy aimed at sustained reduction of inflation and inflationary expectations, etc.

Key words: investment potential, processing industry, investor, investor country, investment.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах поглиблення глобалізаційних та інтеграційних процесів важливого значення набуває співробітництво між країнами. Ці зв'язки можуть виявлятися у різних формах, зокрема в іноземному інвестуванні. Але, перш ніж вкладати кошти в певний сектор економіки, потрібно оцінити потенціал обраного виду діяльності. Реалізація інвестиційного потенціалу переробної промисловості – процес, який суттєво впливає на розвиток економіки України та забезпечує їй довгостроковий розвиток, а потенційному інвестору – прибуток, саме тому його важливо всебічно оцінити.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням інвестиційного потенціалу переробної промисловості займалися Ю.О. Андріанов, О.С. Білоусова, Ю.В. Кіндзерський, О.В. Луців, О.В. Томчук, Д.К. Шевченко тощо. Проте, незважаючи на численні дослідження залишаються відкритими питання про інвестиційний потенціал переробної промисловості, фактори, що впливають на його формування та аналіз його основних даних. Все це зумовило вибір теми наукової статті.

Мета статті полягає у визначенні інвестиційного потенціалу переробної промисловості України, факторів та інвестицій, що його формують.

Виклад основного матеріалу. Інвестиційний потенціал характеризує здатність економіки фінансувати процеси, пов'язані з генеруванням інновацій, створенням та модернізацією основних виробничих фондів, нематеріальних активів; розвитку освітнього, наукового та інформаційного потенціалу; відновленням, підтримкою та примноженням національного багатства [1, с. 61].

Переробна промисловість, як і будь-який сектор економіки, має фактори, які формують її інвестиційний потенціал. Ми виокремили наступні:

1) значні запаси корисних копалин, що є однією із основних причин її інвестиційної привабливості. За обсягом розвіданих запасів вугілля, залізних, марганцевих і титано-цирконієвих руд, а також графіту, каоліну, калійних солей, сірки, вогнетривких глин, облицювального каменю Україна належить до однієї з провідних країн світу. Зокрема, запаси вугілля відносно світових становлять 7,5 %, залізних руд – 15%, марганцевих – 42,8%. На даний час в Україні у значних обсягах видобуваються кам'яне вугілля (1,5% світового), товарні залізні (4,5%) та марганцеві (9%) руди, уран, титан, цирконій, каолін (18%), бром, нерудна металургійна сировина (кварцити, флюсові вапняки і доломіти), хімічна сировина (кам'яна сіль), облицювальний камінь (граніт, габро, лабрадорити тощо), скляний пісок тощо [2]. Саме тому інвесторам вигідно вкладати кошти у

переробну промисловість. Наявність значних обсягів покладів корисних копалин значно підвищує її інвестиційний потенціал.

2) наявність земельного фонду для вирощення культур, які використовують як сировину в переробній промисловості. Загальновідомо, що Україна володіє значною частиною чорноземів світу на яких вирощується сировина для харчової промисловості, яка, в умовах збереження світової продовольчої безпеки, потребує сталого розвитку у зв'язку з швидкими темпами зростання населення. Тож для інвестора харчова промисловість вважатиметься економічно вигідним видом діяльності. Знаходження харчової промисловості у структурі переробної створює значний інвестиційний потенціал для останньої. Варто також зазначити, що на території земельного фонду України знаходяться ліси, які слугують сировиною для меблевої промисловості, що також знаходиться у структурі переробної. В світі щорічно зменшується кількість лісів, але зростають потреби на вироби з деревини, тому інвестори владатимуть кошти в країни, які мають значні запаси лісу. На жаль, таких залишилося небагато, але Україна серед них. Враховуючи вище перелічену інформацію можна зробити висновок про те, що наявність земельного фонду значною мірою формує інвестиційний потенціал переробної промисловості.

3) вдале географічне розташування створює значну конкурентну перевагу у порівнянні з іншими країнами-конкурентами. Близькість нашої країни до сусідніх ринків Росії та Євросоюзу і портів у Чорному морі створюють доступність виходу продукції переробної промисловості на світовий ринок, що в свою чергу забезпечує прибуток інвестору.

4) велика кількість галузей, які входять до структури переробної промисловості.

Визначення інвестиційного потенціалу переробної промисловості неможливе без детального аналізу інвестицій, що надходять із закордону.

Так, станом на 31 грудня 2018 року обсяг прямих інвестицій в переробну промисловість склав 25,4 % від загальної їх кількості в економіку України (8199,7 млн. дол. США з 32291,9 млн. дол. США) та 77 % від прямих інвестицій в промисловість (8199,7 млн. дол. США з 10655,1 млн. дол. США) (рис.1).

Дані показники свідчать про значний інвестиційний потенціал переробної промисловості. Для прикладу обсяг прямих іноземних інвестицій в сільське господарство склав лише близько 1,7%, а в секцію «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів», яка займає другу позицію по обсягах інвестицій близько 17 % від загальної їх кількості в економіці України.

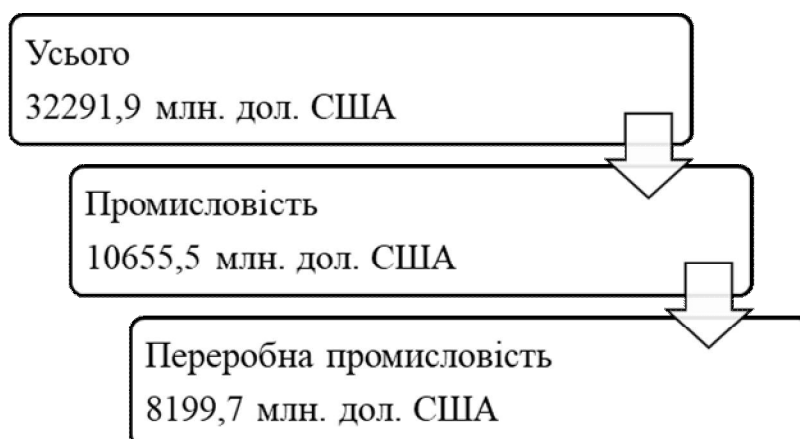

Рис. 1 Обсяги прямих іноземних інвестицій в економіці України станом на 31.12.2018 р.

Джерело: Побудовано на основі статистичних даних Державної служби статистики України [3].

Щоб визначити темпи розвитку інвестиційного потенціалу переробної промисловості проаналізуємо величину надходжень прямих інвестицій у динаміці за період 2010 – 2018 років (рис 2.).

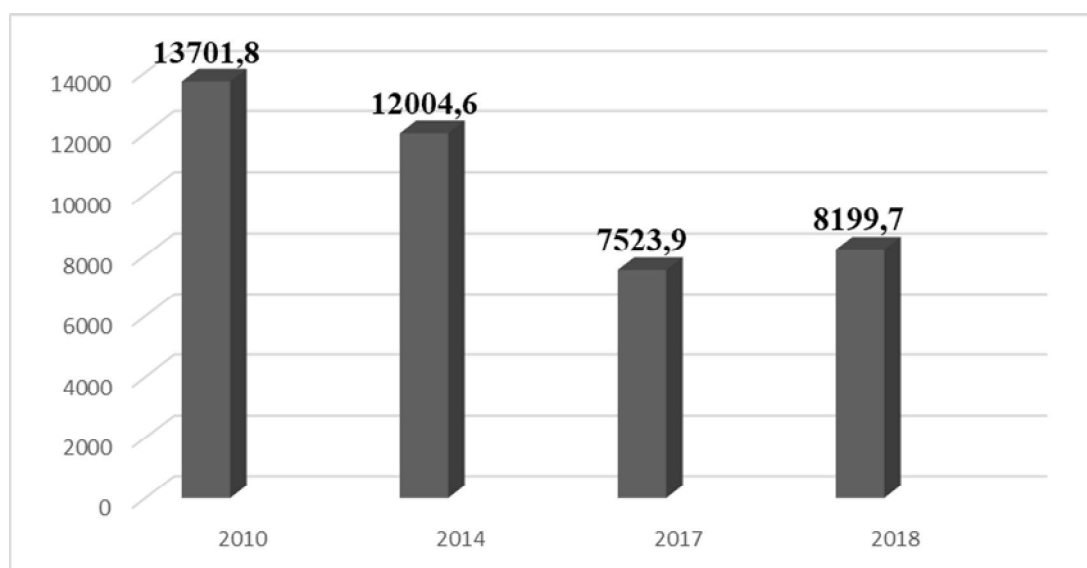

Рис. 2. Динаміка обсягів прямих інвестицій в переробну промисловість України за роками, млн. дол. США

Джерело: Побудовано на основі даних Державної служби статистики України [3].

Згідно даних рис. 2 можна зробити наступні висновки:

1. З 2010 року в інвестиційній активності іноземних інвесторів щодо переробної промисловості починається спад. У 2017 році обсяги інвестицій зменшилися близько на 45 % у порівнянні з 2010 роком.

2. У 2018 році відбулося незначне збільшення обсягів іноземних інвестицій у порівнянні з 2017 роком (на 476 млн. дол. США).

Деталізувати загальну картину інвестиційного потенціалу переробної промисловості можна за допомогою визначення частки

інвестицій країни, з якої вони надійшли. Тому проаналізуємо обсяг надходження іноземних інвестицій в переробну промисловість України по країнах походження (табл. 1).

Таблиця 1. Обсяг прямих іноземних інвестицій за країнами-походження, тис. дол. США

Країна-інвестор	Обсяги прямих інвестицій у переробну промисловість на 31.12.2018 (тис. дол. США)	Частка країни в інвестиціях в переробну промисловість, %
Кіпр	2 090 360,8	25
Нідерланди	1 613 610,4	20
Німеччина	1 014 792,6	12
Велика Британія	614 082,7	7
Польща	324 641,9	4
Австрія	286 557,6	3
Швеція	223 750,0	2,7
Люксембург	218 989,4	2,6
Беліз	198 230,8	2,4
Швейцарія	174 194,7	2,1
Естонія	168 095,4	2
Франція	163 867,8	1,9
Всього у переробну промисловість	8 199 700	100

Джерело: Складено автором на основі даних Державної служби статистики України [3].

Як видно з даних таблиці 2, беззаперечним лідером серед країн-інвесторів є Кіпр. На нього припадає 25% інвестицій від всієї їх кількості у переробну промисловість. Трійку лідерів займають також Нідерланди та Німеччина (20 % та 12% відповідно).

Оскільки переробна промисловість налічує багато галузей, то доцільно буде проаналізувати конкретні галузі, щоб точніше визначити які з них найбільше формують інвестиційний потенціал переробної промисловості в цілому. Ми склали рейтинг п'яти видів економічної діяльності, які у 2018 році отримали найбільше іноземних інвестицій (табл. 2).

Таблиця 2. Рейтинг видів економічної діяльності, які в 2018 році отримали найбільше іноземних інвестицій, тис. дол. США

Вид діяльності(за КВЕД)	Обсяги прямих інвестицій на 31.12.2018 (тис. дол. США)	Частка розділу в інвестиціях в переробну промисловість(%)	Найбільші країни-інвестори	Обсяги інвестицій країни у виді діяльності
Виробництво харчових	2 778 048,5	33,9	Нідерланди	725 983,9 (26%)

продуктів, напоїв та тютюнових виробів			Кіпр	584 840,6 (21%)
			Велика Британія	454 023,4 (16%)
Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин та устаткування	1 667 597,5	20,3	Німеччина	574 894,2 (34%)
			Кіпр	544 162,1 (33%)
			Нідерланди	212 444,8 (13%)
Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції	1 055 728,9	12,9	Кіпр	249 539,0 (24%)
			Німеччина	222 607,5 (21%)
			Нідерланди	194 638,7 (18%)
Машинобудування, крім ремонту і монтажу машин і устаткування	800 219,4	9,8	Корея, Республіка	150 005,9 (19%)
			Німеччина	118 823,9 (15%)
			Нідерланди	86 885,3 (11%)
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	657 785,2	8	Нідерланди	251 001,0 (38%)
			Кіпр	241 258,5 (37%)
			Франція	52 568,1 (8%)
Всього	8 199 700	100		

Джерело: Складено автором на основі даних Державної служби статистики України [3].

На основі даних таблиці 3 можна зробити висновок про те, що у «Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів» і «Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин та устаткування» спрямовується понад 50 % інвестицій переробної промисловості. Це свідчить про те, що більшу частину інвестиційного потенціалу переробної промисловості формують дані види економічної діяльності. Слід відзначити, що у подані 5 з 24 видів економічної діяльності, що знаходяться у структурі переробної промисловості іноземними інвесторами вкладається майже 85 % коштів від загальної кількості. Найменше інвестицій спрямовується у «Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів» – 36 089,9 тис. дол. США. Це лише 0,4 % інвестицій від загальної їх кількості в переробну промисловість.

Дані таблиці показують, що у «Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів» найбільше інвестують Нідерланди, Кіпр та Велика Британія; Німеччина, Кіпр та Нідерланди вкладають кошти в «Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин та устаткування» та «Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції»; у «Машинобудування, крім ремонту і монтажу машин і устаткування» найбільше інвестицій вкладають Корея, Німеччина та Нідерланди; Нідерланди, Кіпр та Франція формують інвестиційний клімат «Виробництва хімічних речовин і хімічної продукції».

Отже, тепер ми можемо чітко охарактеризувати інвестиційний потенціал переробної промисловості України:

– на формування інвестиційного потенціалу переробної промисловості значною мірою впливає наявність великих запасів корисних копалин. Дане припущення можна аргументувати тим, що найбільша кількість іноземних інвестицій спрямовується у такі види економічної діяльності, що базуються на використанні корисних копалин, як сировини: «Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин та устаткування», «Виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції», «Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції». А найбільші обсяги іноземних інвестицій у «Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів», які складають третину від загальної їх кількості у переробну промисловість, можна пояснити наявністю земельного фонду, який продукує сировину для харчової промисловості, що забезпечує світову продовольчу безпеку та економічні вигоди інвестору. Наявність корисних копалин та земельного фонду разом із вигідним географічним положенням України утворюють та впливають на інвестиційний потенціал переробної промисловості, що доведено вище;

– інвестиційний потенціал переробної промисловості характеризується високим рівнем розвиненості, адже у саму переробну промисловість спрямовується четверта частина з всіх інвестицій, що надходять в українську економіку;

– з 2010 по 2017 роки відбулося значне скорочення обсягів прямих іноземних інвестицій в переробну промисловість України, що свідчить про погіршення стану інвестиційного потенціалу. Проте у 2018 р. даний показник почав збільшуватися, а, відповідно, інвестиційний потенціал також починає підвищуватися;

– значною мірою величину інвестиційного потенціалу переробної промисловості формують 3 країни, які найбільше в неї інвестують: Кіпр, Нідерланди та Німеччина. В сумі їх інвестицій складають 57 %

від загального показника обсягів інвестицій у переробну промисловість;

–в загальному інвестиційний потенціал переробної промисловості є одним із найбільших у порівнянні з іншими видами економічної діяльності.

У сучасних умовах важливо не тільки зберегти інвестиційний потенціал переробної промисловості на належному рівні, а й покращувати його. Тому, пропонуємо наступні заходи:

–швидше та ефективніше впроваджувати реформи, оскільки інвестори покладають великі надії, що заходи з їх реалізації підвищать інвестиційний клімат в країні;

–закріпити на законодавчому рівні сталі умови для ведення інвестиційної діяльності, що викликають серйозні нарікання іноземних інвесторів. За роки незалежності в Україні 6 разів змінювалися умови інвестиційної діяльності для нерезидентів. При цьому часто новий закон скасовує або навіть зводить нанівець попередній; існує різновекторність дій ключових гілок влади. Загалом спостерігається маніпулювання правовим полем, якого не визнає цивілізований ринок [4, с. 59];

–забезпечити належний механізм виведення прибутків закордон так, щоб інвестор не шукав шляхів обходу цього механізму [5, с. 37];

–вдосконалити кредитну політику шляхом зменшення відсоткової ставки, створення інвестиційних банків, які надаватимуть кредити на довгий термін та на пільговій основі;

–почати боротися з корупцією, оскільки вона позиціонує Україну як інвестиційно непривабливу для інвестора;

–вирішити військовий конфлікт на Сході України, оскільки там знаходяться основні території промислового виробництва;

–створити ефективне нормативно-правове поле щодо регламентації земельних відносин, оскільки інвестору вигідніше володіти землею, а не орендувати;

–створити електронний інформаційний простір для інвесторів, що забезпечить їм оперативні зв'язки з Україною;

– розробка і впровадження сучасної інноваційної науково-технічної моделі виробництва, основними складовими якої повинні бути: розроблення і використання ресурсозберігаючих та енергозберігаючих технологій, принципово нових видів техніки і технологій; формування наукоємних виробничих процесів, конкурентоспроможних переробних виробництв, досконалого механізму інноваційного розвитку переробних галузей; забезпечення ефективного стимулювання інноваційної діяльності переробних підприємств [6].

–ведення політики, направленої на стійке зниження інфляції та інфляційних очікувань [7, с.37].

Висновки. Отже, оцінивши інвестиційний потенціал переробної промисловості, можна зробити висновок, що для майбутнього потенційного іноземного інвестора переробна промисловість є економічно вигідним видом діяльності, що забезпечить йому прибутки та довготривале перебування на ринку. Інвестиції, як вартісне вираження інвестиційного потенціалу та базис нашого дослідження, суттєво впливають на економіку в цілому, оскільки разом із їх надходженням також залучається міжнародний досвід і нові технології та створюється розвинене конкурентне середовище, що стимулює національного товаровиробника підвищувати якість товарів. Саме тому, дуже важливо сприяти підвищенню інвестиційного потенціалу переробної промисловості.

Література:

1. Білоусова О. С. Інвестиційний потенціал економіки України та країн ЄС /О.С Білоусова // Економіка та управління. – 2017.–№ 1-2. – С. 60–67. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nasoa-journal.com.ua/index.php/journal/article/download/34/33/>.
2. ДНВП "ГЕОІНФОРМ УКРАЇНИ" Стан запасів родовищ корисних копалин України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://geoinf.kiev.ua/stan-zapasiv-rodovyshch-korysnykh-kopalyn-ukrayiny/>
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Коваль Н.О. Терпель Л.В. Проблеми та шляхи покращення інвестиційної діяльності в економіці України / Н.О. Коваль Л.В. Терпель// Економічний аналіз.–2018.–Том 13.– С. 56–63.– .– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/download/96/pdf_8
5. Мельник О.І., Мельник А.Г., Малиш Л.Б. Іноземне інвестування як фактор розвитку аграрного сектора України /О.І. Мельник, А.Г. Мельник Л.Б. Малиш // Інвестиції:практика та досвід.–2019.–№ 2.–С. 32–37.–[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6477&i=4>
6. Федорусь Ю.В. Підвищення ефективності промислових підприємств переробної галузі України / Ю. В. Федорусь // Ефективна економіка.–2014.–№12.– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3933>
7. Мордань Є.Ю. Гуца А.В. Інвестиційний клімат України та шляхи його поліпшення /Є.В. Мордань А.В. Гуца//Економічна наука.– 2017. – № 17.– С. 33–38.– [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/17_2017/8.pdf

References:

1. Bilousova, O.S. (2017), "Investment potential of economy of Ukraine and countries of ES", *Ekonomika ta upravlinnia*, [Online], vol. 1–2, pp. 60–67, available at: <https://nasoa-journal.com.ua/index.php/journal/article/download/34/33/> (Accessed 8 Mai 2019).
2. DNVP HEOINFORM UKRAINY "State of supplies of deposits of minerals of Ukraine", available at: <http://geoinf.kiev.ua/stan-zapasyv-rodovysch-korysnykh-kopalyn-ukrayiny/> (Accessed 30 April 2019).
3. Official web site of the State Statistics Service of Ukraine, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 30 April 2019).
4. Koval, N.O. and Terpel, L.V. (2018), "Problems and ways to improve investment activity in the Ukrainian economy", *Ekonomichnyi analiz*, [Online], pp. 56–63, available at: https://www.econa.org/ua/index.php/econa/article/download/96/pdf_8 (Accessed 4 Mai 2019).
5. Melnyk, O. I., Melnyk, A. H. and Malysh, L. B. (2019), "Foreign investment as a factor for the development of the agrarian sector of Ukraine", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, [Online], vol. 2, pp. 32–37, available at: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6477&i=4> (Accessed 9 Mai 2019).
6. Fedorus, Yu.V. (2014), "Increasing the efficiency of industrial enterprises of the processing industry of Ukraine", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 12, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3933> (Accessed 31 April 2019).
7. Mordan, Ye.Iu. and Hushcha, A.V. (2017), "Investment climate of Ukraine and ways to improve it", *Ekonomichna nauka*, [Online], vol. 17, pp. 33–38, available at: http://www.investplan.com.ua/pdf/17_2017/8.pdf (Accessed 12 Mai 2019).